

Nr 419.

Av herr **Hällgren m. fl.**, om ökat anslag till bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden, m. m.

I bilaga till 1944 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, å sid. 196, begäres ett reservationsanslag å 100 000 kr. för budgetåret 1944/45 till *Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden*. Anslag för berörda ändamål ha utgått för 1939/40—1942/43. Av anslaget har Kungl. Maj:t år 1943 medgivit att högst 10 000 kr. av egnahemsstyrelsen få disponeras till rådgivnings- och upplysningsverksamhet eller administrationskostnader. De närmare bestämmelserna för bidragstilldelningen återfinnas i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 december 1939, sv. förf.-saml. nr 911/1939. Av dessa bestämmelser framgå att statsbidrag må utgå med 25 procent av de godkända kostnaderna för anskaffandet av tvättinrättningar med utrustning; dock må, om särskilda skäl föranleda därtill, bidrag beviljas med högst 40 procent av nämnda kostnader. Avses tvättinrättningens lokaler eller utrustning skola utnyttjas även för bad eller annat ändamål skall bidragsbeloppet bestämmas i förhållande till de kostnader, som anläggningen kan anses hava betingat, därest densamma skolat användas enbart såsom tvättinrättning.

Det är ostridigt att under den kallare årstiden i hygieniskt avseende städernas befolkning har åtskilliga fördelar framför landsbygdsbefolkningen i fråga om tillgången på bad och möjligheterna av att få tvätt utförd. Utan tillgång till maskinella hjälpmedel för rengöring och torkning av tvätt ha husmödrarna, särskilt bland den mindre bemedlade delen av landsbygdens befolkning, vintertiden stora svårigheter. Idén med gemensamma tvättstugor för landsbygden, liksom i städerna, har därför alltmera slagit igenom. Här skall inte redogöras för olika typer av sådana tvättstugor. De kunna variera med hänsyn till bebyggelsens täthet och befolkningens ekonomiska bärkraft etc. Ur sociala och hälsovårdande synpunkter bör särskilt den mindre bemedlade delen av landsbygdsbefolkningen, oavsett om den tillhör jordbrukarna eller andra yrkesgrupper, beredas förmånen av att kunna utnyttja tvättstuga med maskinell anordning för rengöring och torkning av tvätt. Särskilt bör beaktas möjligheten för husmödrarna bland den mindre bemedlade delen av landsbygdsbefolkningen att genom utnyttjande av eget arbete i sådan gemensam tvättstuga kunna förbilliga kostnaderna.

Den statliga hjälpen har hittills utgått i form av mindre bidrag till föreningar för byggande av tvättstugor eller tvättinrättningar. Det kan ifrågasättas, huruvida denna är den enda form som bör ifrågakomma och huruvida den är tillräcklig för beredande av hjälp åt dem, som i första

hand borde hjälpas. Övervägas borde om inte även kommuner, som vilja lösa tvättstuge- och badanläggningsfrågorna för allmänheten, kunde därvid erhålla statligt stöd och om inte en statlig lånefond borde uppläggas för ändamålet och att såväl lån som bidrag kunde lämnas på mera förmånliga villkor. Hithörande spörsmål synas böra utredas såväl ur sociala, befolkningspolitiska och nationalekonomiska som ur tekniska, organisatoriska och driftsekonomiska synpunkter.

Man beräknar att en tvättstuga för 150 familjer för närvarande i byggnader och utrustning kostar cirka 50 000 kr. och för 250 familjer 65 000 kr. I förra fallet beräknas den färdiga tvätten draga en kostnad, inberäknat arbetskraft och transport, av 50 öre pr kg och i senare fallet av 44 öre. För viss del av befolkningen på landsbygden spela avstånden en stor roll, och med hänsyn till rådande brist på arbetskraft på landsbygden borde övervägas, om inte genom ett lämpligt avvägt statligt stöd även mindre tvättanläggningar kunde åstadkommas, där husmödrarna själva utförde arbetet och driftskostnaderna härigenom nedbringas med hänsyn till slutresultatet.

Ett 50-tal tvättanläggningar ha hittills erhållit statligt bidrag, varierande mellan 1 500 och 10 000 kr. eller från 1 t. o. m. 30 procent. Knappheten i det statliga anslaget har icke medgivit högre bidragsprocent. Av samma anslag ha även skolat bestridas egnahemsstyrelsens kostnader för ändamålet.

Ett trettiotal ärenden rörande anläggning av tvättstugor förberedas. Den för dessa gemensamma anläggningskostnaden kan approximativt beräknas till 1 500 000 kr. Ett bidrag med enligt författningen 25 procent skulle belöpa sig på 375 000 kr., vartill komma administrationskostnader för egnahemsstyrelsens hithörande verksamhet. Även om man beräknar att endast ett tjugutal av dessa skulle utföras nästkommande budgetår åtgå för bidrag 250 000 kr. För täckande av det mest aktuella personalbehovet i egnahemsstyrelsen för projektering, rådgivning samt för administration erfordras dessutom 25 000 kr.

Då denna verksamhet angående gemensamma tvättstugor alltmera vunnit anslutning och ur sociala, hygieniska och arbetsbesparande synpunkter är värd ett kraftigt statligt stöd och då formerna för denna statliga hjälpverksamhet böra göras sådana, att nyttan härav i största möjliga utsträckning kommer den mindre bemedlade delen av befolkningen till godo, hemställes värdsamt,

att riksdagen måtte besluta

1) att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan omändring av formerna för den statliga hjälpverksamheten till åstadkommande av tvätt- och badanläggningar på landsbygden, att den mindre bemedlade delen av befolkningen, oavsett om den bor i tätbebyggda eller andra orter, i största möjliga utsträckning erhåller nytta därav, samt

2) att till Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kr.

Stockholm den 23 januari 1944.

Hjalmar Gustafson,

Dädesjö.

Edvin Gustafsson

i Bogla.

Elof Hällgren.

Gust. Larsson

i Julita.